

DISQUISITIO I.

De Sacramentis in Genere inspectis.

PARTITIO GENERALIS.

- CAPUT I. De Sacramentorum existentia, numero et efficacia.
— II. De principio Sacramentorum intrinseco.
— III. De Sacramentorum definitione et causa principali.
— IV. De causa secundaria Sacramentorum.
APPENDIX. De Sacramentalibus.

CAPUT I.

De Sacramentorum existentia, numero et efficacia.

PRAEMITTENDA.

De significatione vocis «Sacramentum».

1. Hujusce vocis *Sacramentum* multiplex existit usus sed frequentissime ad aliquid occultum adhibetur, praesertim sacrum, significandum. Sic apud scriptores profanos, Sacramentum vocatur pecunia in loco sacro a litigantibus reposita: juramentum etiam a militibus praestitum, Sacramentum militare appellabant; imo communiter quaevis juramenta Jurisconsulti et Canonistae Sacramenta vocant. Verum communis usus duplicem praecipue obtinuit Sacramenti significationem: prior refert aliquid sacrum occultum, et ita idem significat apud Latinos, quod *Mysterium* apud Graecos; sic de iniquis ait Scriptura (1): *Nescierunt Sacramenta Dei*; et apud Paulum (2): *Ut notum faceret nobis Sacramentum voluntatis suae*: altera autem pro signo accipitur; ut in Apocalypsi (3): *Sacramentum septem stellarum... et septem candelabra aurea: septem stellae, angeli sunt septem...*; et in Cate-

(1) Sap. II, 22.—(2) Eph. I, 9.—(3) I, 20.
THEOL.—Tom. III.

chismo Rom. (1) describitur Sacramentum: «res sensibus »subjecta quae ex Dei institutione sanctitatis significandae et efficiendae vim habet.»

ARTICULUS I.

De existentia Sacramentorum.

I. An extiterint in statu Innocentiae Sacramenta.

2. Posteriori sensu accepta Sacramenta dari in Ecclesia postea ostendemus. Utrum vero in statu innocentiae extiterint vel Adamo non peccante extitissent, inquirunt doctores. In his autem exquirendis immorari non vacat, ideo paucis dicimus: communis est opinio non extitisse aliquod Sacramentum ante peccatum: nam neque in SS. Litteris de ullo Sacramento quicquam inuitur; neque status ille brevissime duraturus, signa aliqua permanentia congruenter postulabat.

3. Adamo autem in justitia permanente, censet Lugo cum pluribus AA. non extitura Sacramenta: Suarezius autem distinguit; si demus faciendam, in ea hypothesi, Verbi Incarnationem, instituisset etiam Christus aliqua Sacramenta quibus exteriori religione homines sociarentur, ad divinarum rerum cogitationem moverentur et ad augendam justitiam allicerentur. Sicut enim Eva rebus sensibilibus ad perniciem excitari potuit, et exemplo suo Adamum illexit; cur illo statu innocentiae perseverante, non juvarentur homines aliquibus sacris signis ad sanctitatem augendam conservandamque? Quod si illis velimus consentire AA. qui putant non extitutum fuisse Christum Adamo non peccante, consequenter probabilius dicitur; neque tunc instituida fore Sacramenta, quae Christum auctorem habent, ejusque sunt instrumenta, ipsumque invisibiliter in primario Eucharistico Sacramento continent. Quod si reponas in eo statu non defecturas quoque congruentias instituendi Sacramenta, etiamsi non extitisset Incarnatio, sane concedendum erit.

Verum longe graviores urgerent pro Incarnatione Verbi congruentiae, cum primatum Christus in omnibus teneat (2), sitque Haeres *universorum* (3); quid ergo illae proderunt Sacramentorum instituendorum congruentiae, hisce posterioribus de adventu Christi posthabitis?

II. De statu Naturae.

4. Utrum autem in statu Legis Naturae, id est ab Adae

(1) Pars. II, c. 1, n. 11.—(2) Colos. I, 18.—(3) Hebr. I, 2.

ruina usque ad legem per Moysen a Deo traditam, aliquod extiterit Sacramentum quaeri potest. Communissima quidem, contra paucos, affirmat sententia. Nam cum velit Deus, etiam post Adae peccatum, omnium salutem, provideri a Deo oportuit remedium aliquod, pro parvulis potissime, quo justificari possent. Hac ratione utitur Innocentius III (1), ut ostendat necessitatem Baptismi vel Circumcisionis. Et S. Augustinus (2) ait: «Nec »credendum est, et ante datam Circumcisionem famulos Dei, quandoquidem eis inerat Mediatoris fides in carne venturi, nullo Sacramento ejus opitulatos fuisse parvulis suis.» Quale autem fuerit ejusmodi Legis Nat. Sacramentum nobis est ignotum ut ibidem fatetur Augustinus. Imo cum Vazquezio plures censent solam internam parentum fidem sufficiens extitisse remedium absque ulla externa significatione. Verum communis Scholasticorum doctrina, quam tenet Suarez, est; necessariam fuisse externam de adventu Salvatoris fidei protestationem, determinatam, vel indeterminatam et libero, ut putant aliqui, signo manifestam. Hanc doctrinam supponit Augustinus, supra, dicens: «remedium illud fuisse Sacramentum quamvis quid illud esset, aliqua necessaria causa Scriptura latere voluerit.» Deinde comparat illud Sacramentum cum Sacrificiis Legis Vet. Suarezius pluribus rationibus commendat hujusmodi sententiam, quarum unam seligimus. Parvuli remedio illo salutari adnumerabantur populo Dei, et Christi membra fiebant; sed Christus caput est visibile et externum; populus autem Dei a regno diaboli extrinsecus discerni debebat: ergo remedium illud in externo et sensibili adhibebatur signo.

III. Sub Lege Veteri fuerunt Sacramenta.

5. In Lege Moysis, quae Vetus dicitur, certum est aliqua extitisse Sacramenta. Id supponit Trid. Synodus, Ses. VII, can. 2. «Si quis dixerit N. L. Sacramenta a Sacramentis A. L. »non differre... A. S.» Ita Florentinum, in *Decreto pro Armenis*. Confirmat Augustinus, supra et alibi passim, et valent eadem pro Lege Naturae adhibitae rationes.

Quae autem fuerint in Lege Veteri, praeter Circumcisionem, Sacramenta, sub tribus classibus distinguuntur. Sub prima eae adnumerabantur caeremoniae, quibus pontifices ac sacerdotes consecrabantur. Ad secundam classem pertinebant ea Sacramenta, quorum usu ad Deum suscipientes trahebantur, et in legali sanctitate perficiebantur, ex. gr. Agnus paschalis.

(1) Cap. Majores, de Baptismo.—(2) Contr. Julian., l. 5, c. 12.

In tertia continentur expiationes et lustrationes, quibus a legali impuritate homines mundabantur.

In prima classe habes Sacramenti Ordinis figuram; in secunda autem Eucharistiae; et in tertia Sacramenti Poenitentiae: *Haec autem omnia in figura contingebant illis*. (1): *umbra habens lex futurorum honorum, non ipsam imaginem rerum*. (2) ut ait Paulus.

THESIS I.

In Lege Nova, seu Ecclesia Christi, existunt Sacramenta, et quidem septem.

6. Nota. Thesim esse de fide catholica, quoad utramque partem, adversus haereticos, quos infra et apud Suarez et Vazquez videas. Intelligimus autem Sacramenta in posteriori sensu supra exposito (§ 1); id est, «res sensibilis ad significandam et efficiendam »sanctitatem aliquam ordinata;» quae autem sit haec sanctitas postea declarabitur.

7. 1^a pars. Prob. 1.º Ex Trid. ses. VII. can. IV. «Si quis dixerit Sacramenta Novae Legis, non esse ad salutem necessaria...» A. S.

2.º Confirmabitur ex his quae ad 2^{am} partem probandam dicentur et cum de singulis agetur Sacramentis.

8. 3.º Pluribus congruentiae rationibus necessitatem Sacramentorum ostendunt Patres et DD.

a) Est hominibus connaturale ut per sensibilia ad spiritualia et divina perducantur. Unde ait Chrysost. (3). «Nam si incorporeus esses, nuda tibi illa et incorporea dona tribuisset; sed quia corpori conjuncta est anima, insensibilibus spiritualia tibi »largitur.»

b) Ut facilius cultum Dei, fidem, aliasque exerceamus virtutes, signis et actibus adjuti sensibilibus; animus enim longe facilius operatur, cooperante et adjuvante corpore; e contra magnopere impeditur si sensus ad aliena ferantur.

c) Ut Dei imitemur sapientiam in recto usu rerum sensibilium; cum enim ex pravo earum usu toties aberramus, discimus ex Sacramentis, quantum prodesse possit bonus earundem usus.

d) Ut humilitatem exerceamus, dum infimis rebus sensibilibus, aquae, oleo, etc., propter Deum subjicimur, qui saepe superbia tumentes in deos erigi conamur. Vide apud Suarezium et Lugonem rationes alias.

4.º Denique, schismatici et haeretici omnes, paucis exceptis, ex

(1) 1 Cor. X, 11.—(2) Hebr. X, 1.—(3) In Matth. hom. 82.

faece manichaeorum et catharorum ortis, consentiunt Ecclesiae catholicae credentes aliqua a Christo esse instituta Sacramenta:

9. II^a Pars. prob. adversus Lutherum, Calvinum, aliosque protestantes 1.º ex Trid. ses. VII. can. 1. «Si quis dixerit, Sacramenta N. L. non fuisse omnia a J. C. D. N. instituta, aut esse plura vel pauciora quam septem; videlicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Poenitentiam, Extremam-Uctionem, Ordinem et Matrimonium, aut etiam aliquod horum septem non esse »vere et proprie Sacramentum; anath. sit.» Clemens IV. in *Professione fidei* Michaeli Paleologo proposita, ait: «Eadem »sancta Ecclesia Romana tenet et docet, septem esse ecclesiastica »Sacramenta; unum scil., baptismum...»

2.º Apostolus Pomeranorum, Otto Bambergensis edocebat (sec. XII) in sua *Catechesi* hanc catholicam fidem. «Discessurus a vobis trado vobis, quae tradita sunt nobis a Domino, arrham »fidei sanctae inter vos et Deum, septem scilicet Sacramenta Ecclesiae, quasi septem significativa dona Sp. Sancti...» Deinde enumerat singillatim, prout supra Tridentinum, omnia Sacramenta, et tandem ait: «Docete ea filios vestros, ut memoriter teneant et diligenter observent in omnes generationes.» Eandem doctrinam tradidit (eodem sec.) Odo Episcopus Parisiensis, in Synodicis Constitutionibus. In sec. autem XIII. Innocentius III septem enumeravit Sacramenta, in *Professione fidei* waldensibus haereticis praescripta. Deinceps cum Magistro Sent. doctor omnes scholasticos hanc de Sacramentis docuisse fidem res est aperta.

10. 3.º Consensus totius Ecclesiae circa fidem quotiescumque, licet hodie primum, elucescat, infallibile praebet argumentum. Verum hujusmodi, circa numerum Sacramentorum, Ecclesiae fidem et consensum a prioribus exstitisse seculis evidenter patet. Nam schismatici orientales, non tantum qui post Photium (a. 858) ab unitate defecerunt, sed antiquissimi alii, ut nestoriani, eutichiani, etc. (ex. sec. V.) eandem retinent de septem Sacramentis traditionem. Hic autem, in re tanti momenti, consensus adeo firmus, universalis, perpetuus inter christianas Ecclesias inter se distinctas et dire adversas, firmissimum ac evidens exhibet argumentum, quod a veneranda et apostolica procedat traditione septem Sacramentorum fides. Hujusce fidei testimonium praebuit Hieremias patriarcha constantinopolitanus et schismaticus, nam protestantes cum a catholica recessissent unitate, approbationem rebellionis suae a graecis schismaticis quaesierunt et mutuum in haeresi communionem: qua de causa *Confessionem Augustanam*, id est, unum ex innumeris symbolis errorum suorum, ad praedictum Patriarcham mi-

serunt. Hic autem tum cum protestantibus communionem, tum eorum respuens errores, respondit: «Dicimus, praeclare nobis sanctos tradidisse Patres unam, sanctam, catholicam et apostolicam totius populi christiani Ecclesiam esse... In ea item ipsa catholica et orthodoxa Ecclesia septem divina Sacramenta esse: Baptismum, scilicet... non plura autem nec pauciora esse... Et haec quidem omnia salutis nostrae remedia ipse Jesus Christus et Dominus noster nobis tradidit et sancti ejus Apostoli.» Quam doctrinam deinde confirmarunt, ut ab antiqua traditione relicta, omnes orientales Episcopi schismatici cum Patriarcha Cyrillo Contaru, in Synodo constantinopolitana (a. 1638); posterius (a. 1642) in altera Constantinopolitana, sub Parthenio; et tandem in Hierosolimitana (a. 1672) sub Dositeo.

11. 4.º Inferius, cum de singulis agemus Sacramentis, peculiaribus argumentis thesis haec confirmabitur, ut autem uniter probetur praemissa sufficiant. Neque optima deest hujusce septenarii numeri congruentia, quam supra insinuavimus in proemio, et cum Scholasticis DD. evolvit D. Thomas (1).

12. Objic. 1.º a) Septem esse Sacramenta nullibi Scriptura docet; b) Christus autem moriens et sanguinem cum aqua effundens significavit Baptismum et Eucharistiam, ut passim Patres et Interpretes exponunt; duo ergo tantum instituit Christus Sacramenta.

Resp. 1.º Gratis supponunt protestantes debuisse in Scriptura fieri supputationem et summam Sacramentorum, ne homines in septenario numero computando deficerent. Quid? neque esse duo, vel tria, etc. Sacramenta unquam tradit Scriptura; et tamen protestantes, pro libitu cujusque sectae, numerum sibi fingunt Sacramentorum.

2.º Alii, tum graeci, tum latini, sanguinem et aquam ex latere Christi fluentem aliter interpretantur, ut notat Bellarminus. Verum non ostendunt haereticum duo necessaria; quod Christus voluerit illo mysterio omnia significari Sacramenta; et quod gratia, quae in omnibus effunditur Sacramentis virtute passionis Christi, non potuerit simul eo mysterio repraesentari. Praeterea ex protestantibus sectae plures, praeter Baptismum et Eucharistiam, alia suscipiunt Sacramenta; e contra aliae Eucharistiam respuunt.

13. Objic. 2.º a) Patres antiquiores nullibi docent septem esse Sacramenta. b) Cum vero de Sacramentis scribunt, duorum vel trium communiter meminerunt tantum. Ergo.

Resp. ad 1.º Neque dixerunt esse duo, vel tria, etc. ut quid ergo duo esse vel tria Sacramenta contendunt haereticis?

(1) Q. 65, a. 1, in 3.^a p.

Licet non dixerint ad modum summae, vel ysisis, quae tunc nec necessaria erat nec opportuna, quoad rem tamen docuerunt et tradiderunt omnia et singula, id est, septem Sacramenta.

Ad 2.º negatur assertum, nam plura quam duo vel tria non pauci Patres meminerunt Sacramenta. Quod autem alii non omnia scriptis tradiderint, causa fuit, quod eorum scopus et scribendi ratio id non postulabat, imo et quod lex silentii seu arcani per plura saecula id vetaret. Nempè ignorantiae et pravitati infidelium nolebant Patres christiana mysteria exponere, ut eis calumniandi et blasphemandi occasionem eriperent; qua de causa agebat Chrysostomus (1): «Volo quidem aperte hoc dicere: non audeo autem propter eos qui non sunt initiati... Neque enim fas est coram non initiatis omnia detegere.» V. Basil. 1. de Sp. S. c. 27.

14. Objic. 3.º Cyrillus Lucaris, Patriarcha Constantinopolitanus, in sua fidei Confessione dixit: «Graecorum perpetuum et constantem esse doctrinam, duo tantum esse Sacramenta: Baptismum et Eucharistiam, a supremo Christo legislatore sancita.»

Resp. Concedo aberasse a fide illum schismaticum Patriarcham et post protestantes in errando et mentiendo abiisse; at caeteri orientales episcopi et clerus universus, cum supra dictis conciliis (in prob. 3.º theosof) illum anathemate damnarunt.

15. Objic. 4.º Dionysius Areop. cum de Sacramentis aliisque scripserit ritibus, tamen nihil de Paenitentia, Extrema-Untione et Matrimonio tradidit; ergo haec ignorare, ideoque neque extitisse in tempore Apostolico dicendum est.

Resp. Nego illatum. Nam Pater ille, quemadmodum et alii Patres in prioribus saeculis, noluit de omnibus Sacramentis tractatum habere, sed tantum, ut ipse testatur, de Hierarchicis Consecrationibus et perficientibus Initiationibus. Jam vero ad haec, utique spectant Baptismus, Confirmatio et Ordo, non vero Paenitentia, Extrema-Untio et Matrimonium. Illis autem adjunxit altarium et monialium consecrationem propter ritus analogiam.

16. Objic. 5.º Bernardus ait (2): «Ut de remissione quotidianorum minime dubitemus, habemus ejus Sacramentum pedum abluitionem;» et Ambrosius docet, esse institutam «ad nostram sanctificationem (3)». Ergo non septem, sed plura sunt Sacramenta.

Resp. Dist. Appellatur lotio pedum Sacramentum, lato sensu, quatenus, ex mente illorum Patrum prae se fert sacram aliquam significationem; conc. Proprio sensu, quasi affective perficiat remis-

(1) Hom. 40 in ep. 1 ad Cor. Vide et Cyrillum Hieros. in monito praevio ad Catech.—(2) De coena Domini, n. 4.—(3) L. 3, de Sacram. c. 1.

sionem peccatorum et sanctificationem; negro. Quod si *effectivam* etiam tribuisset Ambrosius, dubitanter loquitur, nam ait: «Hoc ideo dico, non quod alios reprehendam, sed mea officia ipse commendo.» Fatetur enim in aliis Ecclesiis, ex gr., in Romana, ritum illum non adhiberi, neque sacrum reputari.

ARTICULUS II.

De Sacramentorum efficacia.

THESIS II.

Sacramenta Novae Legis conferunt ex opere operato illa suscipientibus gratiam, nisi obicem ponant.

Thesis est de fide.

17. Nota. 1.º Haec locutio, ex opere operato, primum fuit ab Innocentio III adhibita (1); deinde ab Scholasticis communiter, et tandem a Trid. Conc. consecrata. Stulte irrident haeretici vocis barbariem seu novitatem, cum locutiones omnes aliquando novae fuerint, et ipsi classici scriptores, cum id expediret, novis etiam uterentur vocibus.

2.º Quoad vocis istius sensum, absurdas finxerunt protestantes significationes ut doctrinam catholicam apud ignaros irriderent. Falsum igitur in primis est, causare gratiam Sacramenta etiamsi nulla sit suscipientis dispositio, vel peccatis quibuslibet afficiatur, ut calumniatur illi; non enim id sentiunt catholici, neque causare ex opere operato hoc significat.

18. 3.º Operationes sacramentales spectari possunt, aut quatenus a ministro et suscipiente perficiuntur, aut quatenus ad Christum autorem Sacramenti pertinent. Ex primo quidem respectu possunt aliquam dignitatem et virtutem meritoriam, quemadmodum caeterae humanae actiones, habere; virtus autem sacramentalis directe et immediate illis veconnit, ex hoc tantum, quod operationes Christi sunt et ab eo ad esse sacramentale elevantur. Meritum ergo in ministro vel suscipiente non propter intrinsicam Sacramentorum virtutem requiritur, sed tantum ut sancta sancte tractentur, et ne obex effectui sacramentali ponatur. Duplicem ergo sensum innuit illud, ex opere operato: positivum alterum, quo vir-

(1) L. 3, de myst. Missae.

tus operis sacramentalis significatur; alterum vero negativum, scil., virtutem non esse a ministrantis vel suscipientis merito, sed intrinsicam operi ex merito Christi et voluntate Dei.

19. 1.º Pars prob. 1.º Trid. Ses. VII, can. 6, «Si quis dixerit, »Sacramenta N. L. non continere gratiam quam significant, aut »gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre, quasi signa »tantum externa sint acceptae per fidem gratiae vel justitiae..... »anath. sit.»

Primus a Leone X damnatus error Lutheri hic fuit: «Haeretica sententia est, sed usitata, Sacramenta novae legis justificantem gratiam illis dare, qui non ponunt obicem.»

2.º Sacrae Litterae passim hanc Sacramentorum efficaciam docent. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu S. non potest introire in Regnum Dei (1). Ecco conjungitur aqua cum Spiritu Sancto in eadem actione regenerandi. S. Petrus (2): *Et vos salvos facit baptisma*. Paulus autem ait: (3). *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis Sp. Sancti*. De Eucharistia dixit Jesus: (4). *Ego sum panis vivus: si quis manducaverit ex hoc pane vivet in aeternum, et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita*. De Ordine ait Paulus (5): *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei quae est in te per impositionem manuum meorum*. Pro singulis Sacramentis alia afferuntur testimonia; haec sufficiant nunc, cum eadem sit ratio pro aliis Sacramentis.

20. 3.º SS. Patres communi sensu efficaciam commendant Sacramentorum. Cyrill. Hieros. (catech. 21): «Sicut panis Eucharistiae post invocationem Sp. Sancti non amplius est panis communis sed Corpus Christi, sic et hoc sacrum unguentum (Confirmationis), post invocationem... est Christi et Spiritus S. donarium, quod praesentia divinitatis ejus fit efficax.» Tertullianus (6): «Invocato Deo, supervenit statim Spiritus de caelis et aquis superest »sanctificans eas de semetipso, et ita sanctificatae vim sanctificandi »combibunt.» Hieronymus (7). «Nivem candorem gratiae, »quae per Baptismum fidelibus Spiritus Sancti dono tribuitur, superius diximus posse significari.» Et iterum (8). «Quod facit Baptisma, hoc facit et Poenitentia.» Ambrosius (9): «Crede ergo »divinitatis illic adesse praesentiam. Operationem credis, non credis praesentiam? Unde sequeretur operatio, nisi prederet ante »praesentia...? Aqua fit dulcis ad gratiam... Aqua non mundat sine »spiritu... Crede ergo quia non sunt vacuae aquae... In hunc fon-

(1) Joan. III, 5.—(2) 1 Petr. III, 21.—(3) Ad Tit. III, 5.—(4) Joan. VI, 51, 52.—(5) 11 Tim. I, 6.—(6) De bapt. c. 4.—(7) 1 In Job. c. XXXVII.—(8) In Osee XII, 19.—(9) L. de Myst. c. 3, 4 et 9.

»tem vis divina descendit... Unde videns Ecclesia tantam gratiam, »hortatur filios suos, hortatur proximos, ut ad Sacramenta concur- »rant... Si superveniens Sp. Sanctus in Virginem, conceptionem »operatus est, et generationis munus implevit: non utique dubitan- »dum est, quod superveniens in fontem... veritatem regenerationis »operetur.»

21. II.º Pars. Probr. 1.º ex Trid. Ses. VII. can. 8. «Si quis di- »xerit, per ipsa Novae Legis Sacramenta ex opere operato non con- »ferri gratiam, sed solam fidem divinae promissionis ad gratiam »consequendam sufficere: anath. sit.»

Joannes XXII (a. 1318) damnavit hunc waldensium erro- rem: «Quarta hujusmodi impiorum blasphemia... Sacerdotes qui- »buslibet criminibus pressos, non posse conficere vel conferre ec- »clesiastica Sacramenta confingit.» Martinus V jussit, suspec- tos de erroribus Hus et Wicleff interrogandos: «Utrum credat, »quod malus sacerdos cum debita materia et forma et cum inten- »tione faciendi quod facit Ecclesia, vere conficiat, vere absolvat, »vere baptizet, vere conferat alia Sacramenta.» S. Cyprianus testatur, decrevisse Stephanum I: «Quaerendum non esse, »quis sit ille, qui baptizaverit, eo quod, qui baptizatus fuerit, gra- »tiam consequi poterit invocata Trinitate. Multum proficit nomen »Christi, ut quicumque et ubicumque in nomine Christi baptizatus »fuerit, consequatur statim gratiam Christi.»

22. 2.º Effectum Sacramenti non postulare meritum suscipientis patet ex constanti praxi Ecclesiae baptizantis parvulos. Hinc Concil. Milevit. adversus Pelags, definiuit: «Quicumque »parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat... anath. »sit.» Quod Conc. Lateran. IV confirmavit, cap *Firmiter*.

3.º Ministrantes Sacramenta sunt ministri Christi: *Sic nos existi- »timet homo, ait Apostolus, ut ministros Christi et dispensatores »mysteriorum Dei* (1). Atqui non decet ut efficacia et meritum Christi a merito pendeat ministri: Unde ait Augustinus (2): «Bap- »tisma tale est, qualis est ille in cuius potestate datur, non qualis »est ille per cuius ministerium datur.»

Item: Sacramenta ad hoc sunt instituta, ut ex merito Christi sanctificemur. Atqui indecens est ut efficacia meriti Christi sanctifi- cantis, pendeat ex merito illius qui sanctificatur: sic enim aliquid in merito Christi desiderari videtur, si non sit causa adaequata in operationem sanctificativam. Unde Ambrosius de *Sacra- »mentis* (ubi supra) agens, non nisi a Christo eorum repetit virtu- tem: «Sicut Moyses in illum fontem misit lignum; ita et in hunc

(1) 1 Cor. IV, 1.—(2) *Tract.* III, in Jo. n. 9.

»fontem sacerdos praedicationem dominicae crucis mittit, et aqua »fit dulcis ad gratiam... Cognosce quod aqua non mundat sine »Spiritu... Quid est enim aqua sine cruce Domini...? Tibi Christus »operatur ipse dominus creaturae... Paralyticus ille expectabat ho- »minem. Quem illum, nisi Dominum Jesum natum ex Virgine, »cujus adventu non jam umbra sanaret singulos, sed veritas uni- »versos?» Et iterum. «Non merita personarum consideres, sed offi- »cia sacerdotum... Crede ergo adesse Dominum Jesum invocatum »precibus sacerdotum.» Non aliter Hieronymus (1). «Quan- »tam vim habeat Baptisma et aqua in Christo sanctificata gra- »tiam, paulo post docebo... Michaeas de Baptismi gratia va- »tucinatur: demerget iniquitates nostras et projiciet in profundum »maris omnia peccata nostra... Consepulti sumus cum Christo in »Baptismate... omnia nostra cum Christo mortua sunt... Dies me »deficiet si cuncta quae ad potentiam Baptismi pertinent de Scrip- »turis SS. voluero digerere.»

23. Obj. I. Verba Scripturae, quae efficaciam Baptismo tribuunt, de fide intelligenda, quatenus per Baptismum excitatur et baptizantis praedicationem: ita protestantes.

Resp. Nego assertum, quod Patrum interpretationi et Scrip- turae prespicuo sensui opponitur. Fides non est per Baptismum excitanda, sed, e contra, illa ad istum ducit: unde cum credidissent judaei, quaeviserunt: *Quid faciemus viri fratres? Et dixit Petrus: »Baptizetur unusquisque vestrum in remissionem peccatorum* (2).

Inst. In fide Christi mundare Baptismum, passim docent Patres; ergo.

Resp. Dist. Quatenus fides Christi est pro adultis dispositio necessaria; conc. Quasi efficacia Baptismi in fide consistat; nego. Perpendas laudata verba Petri.

24. Objic. 2.º S. Scriptura saepe fidem justificare asserit: *Justus autem ex fide vivit* (3) etc.

Resp. Dist. Asserit justificationem esse ex fide, quia fides est principium ducens ad Baptismum vel spem et charitatem; conc. Proxime et immediate justificat fides; nego.

Objic. 3.º *Qui non crediderit, condemnabitur* (4). Ergo ad justi- ficationem et salutem satis est credere.

Resp. Nego *conseq.* Qui non nascitur, non pervenit ad senectute- tem; ergo ut quis ad eam perveniat satis est nasci! Legas integram Christi sententiam, qua patet post fidem requiri Baptismum; et deinde, ne inutilis evadat justificatio, opus est *servare omnia* quaecumque Christus mandavit.

(1) Ep. ad Ocean.—(2) Act. II, 37, 38.—(3) Rom. I, 17.—(4) Marc. XVI, 16.

25. Objic. 4.º Si justificarent Sacramenta, gratiam et Spiritum darent sacerdotes; sed Apostoli *orabant* tantum, non dabant Spiritum, ait Augustinus (1); ergo.

Resp. Dist. *inj.* Darent ministerialiter; conc. Principaliter; nego. Pariter explicata verba Augustini.

Inst. Hieronymus ait (2): «Homo tantum aquam tribuit; Deus autem Spiritum S., quo sordes abluuntur.» Ergo aqua seu Baptismus, nihil efficit ad justificationem.

Resp. Dist. *ant.* Homo quoad efficaciam connaturalem, tantum aquam tribuit; conc. Quoad ministerialem; nego. Hoc enim causandi modo id facit homo, quod Deus *per ipsum* facit: «*Quorum remisistis peccata*, ait, D. Jesus, *remittuntur eis*,» (3) nota tamen quod Hieronymus non loquitur de Baptismo Christi, sed de Baptismo hominis, nempe Joannis.

Objic. 5.º Nulla est proportio inter sanctitatem et res materiales: ergo nequeunt Sacramenta causare gratiam.

Resp. Dist. *ant.* Si res materiales a Deo ut instrumenta ad sanctificandum assumantur, nulla est proportio, nego: est enim tunc aptitudo causae instrumentalis.

Aliter, concedo *ant.* et dist. *consequens*: nequeunt causare gratiam principaliter: conc. Ut causae instrumentales, nego. Virtus enim causae instrumentalis non ex ejus natura est metienda, sed ex causa principali cui inservit.

SCHOLIA.

26. I. Rejicienda prorsus est Durandi opinio, quod Sacramenta Novae Legis se habeant tantum ut *conditiones*, sine quibus gratia non conferretur, vel ut causae per accidens. De his enim non dicitur proprie et simpliciter quod causent. Puta: non vere et proprie fenestra illuminat, licet conditio existat sine qua sol aulam minime illuminaret; neque vere et simpliciter medicina regit republicam, licet per accidens medicamentum colat qui praeses reipublicae existit. Vide D. Thomam de hac re (4).

27. II. Falsa quoque dicenda Scoti sententia, quod nulla insit Sacramentis actio quae terminetur ad gratiam sanctificantem, neque *secundum se* ad illam ea disponere; sed solum ex ordinatione Dei statuentis, quod iis positus ipse producturus erit gratiam. Atqui id non sufficit ad veram Sacramentorum causalitatem, quam fides docet: similia, nempe, forent causis occasionalibus Carthesii.

(1) *De Trin.* l. 15, c. 26.—(2) *In Isai.* c. 4.—(3) *Jo.* XX, 23.—(4) *3 p. q.* 72, a. 1.

quae sunt causae tantum apparentes et mera signa effectus propter extrinsecam connexionem.

28. III. Neganda etiam Henrici Gandavi opinio, quod Sacramenta dicantur gratiam causare, non quia actione ulla propria gratiam attingant; sed quia auctor gratiae Deus specialiter in illis existit, atque eis assistit. Nam fides docet Sacramenta causare gratiam, sed repugnat causalitas absque actione. Confirm. Deus specialiter existit in anima justa, eique assistit. Atqui tamen non illi tribuuntur Dei operationes; puta, anima non auget suam gratiam, non confert sibi auxilia, etc., quamvis Deus id faciat: ergo neque Sacramenta causant gratiam, ex eo solum quod Deus illis assistens eam producat.

29. IV. Occasione statutae doctrinae non levis existit inter doctores dissensio ad explicandam efficaciam Sacramentorum Veteris Legis praesertim Circumcisionis, et Sacramenti Legis Naturae in remedium peccati originalis instituti. Putant enim aliqui, Circumcisionem et Remedium Legis Naturae causavisse gratiam sanctificantem; innituntur praecipue testimoniis Augustini, S. Gregorii et Innocentii III (*c. Majores*, de Baptismo) docentis, quod originalis culpa remittebatur per Circumcisionem, uti nunc per Baptismum. Ita S. Bonaventura cum pluribus aliis.

Alii, e contra, censent nullum Sacramentum in Lege Veteri et Naturae habuisse efficaciam ad conferendam gratiam, sed fuisse merum signum et conditionem gratiae conferendae.

Pro hac affertur D. Thomas, et defenditur a Vazquezio, Bellarmino, Suarezio, etc.

30. Dico I. Aliter et perfectiori modo conferunt gratiam Sacramenta Novae Legis, quo in Veteri.

1.º Ex Trid. damnante dicentes: «Sacramenta N. L. non differre a Sacramentis antiquae, nisi quia sunt diversae caeremoniae, et ritus externi.» Item Decr. Flor. *pro Armenis*. «Haec Sacramenta V. L.) non causabant gratiam, sed solum per passionem Christi dandam figurabant; nostra vero Sacramenta et continent gratiam, et digne suscipientibus eam conferunt.»

2.º Paulus ait: «Circumcisio nihil est... sed observatio mandatorum Dei (1). Et iterum, *Circumcisi estis circumcissione Christi, consepti ei in Baptismo* (2): erat ergo carnalis tantum illa Circumcisio. Et Rom. II, v. 25 et 26, aequiparatur circumcisio praepotio.

(1) *I Cor.* VII, 19.—(2) *Colos.* II, 11, 12.

31. 3.º SS. Patres fere communi sensu consentiunt. Epiphanius. *Haeres* 30. «Prima illa Circumcisio non fuit perfecta, sed signi tantum gratia est data, et ad compositionem ipsorum, et ut »figura esset magnae circumcissionis.» Ambrosius (1). «Signum igitur Circumcisio corporalis: veritas autem Circumcisio »spiritualis: illa membrum amputatur, ista peccatum.» Patet ergo non delevisse per se peccatum Circumcisionem. S. Cyril. Alex. ait: «Vim illam legalis cultus non esse ad purgandum »satis efficacem... Imperfecta igitur est lex ad sanctificationem nisi is, »qui Dei conjunctionem ardentius petunt. Baptismus quoque salutaris accesserit (2).»

32. **Dico II.** Applicata Circumcisione, vel Remedio Legis Naturae, effundebatur parvulis gratia, et remittebatur originale peccatum.

Patet tum ex allatis testimoniis pro priori sententia; tum ex praemit. III et IV ante Thes. I.

Utrum autem requireretur fides parentum vel ministrantium Circumcisionem, quidam affirmant, alii negant cum Augustino qui ait (3); sicut Baptismus, ita effectum habuisse Circumcisionem sine fide ministri, quod probabilius esse tenet Suarez. (Disp. X. Sec. 1). Sufficiebat nempe, ut minister ritum adhiberet intentione peragendi caeremoniam illam sacram a Deo institutam, vel pro salute infantium adhibitam, vel prout populus Dei peragebat.

33. **Dico III.** Per Circumcisionem non conferebatur adultis gratia nisi haberent charitatem vel contritionem.

Patet ex dictis supra (Dico 1): aliter similis extitisset Circumcisio Sacramentis N. L. Deinde Paulus docet (4), fuisse Circumcisionem signum iustitiae acceptae per fidem, non autem illam reputatam fuisse Abrahae in iustitiam.

34. Obj. Videtur ergo Circumcisionem et Remedium naturae pro adultis non fuisse Sacramentum.

Resp. Negando *consequentiam*. Conferebat enim sanctitatem legalem, et significabat gratiam suscipiendam per merita Christi, si suscipiens obicem non poneret.

Inst. Saltem erat adultis Circumcisio inutilis, si gratiam non conferebat, idem dicas de Remedio naturae.

Resp. nego illatum: posita enim Dei praescriptione, erat illa externa fidei professio necessaria ut conditio *sine qua non*; et praeterea quatenus ritus sacer, et signum gratiae ad devotionem internam conferebat.

(1) *Irenaeo*. ep. 74, Clas. II.—(2) *De adoratione in Spir. et verit.* 4, IX, n. 312.—(3) *Contra Grescon.* l. I, c. 31.—(4) *Rom.* IV, 10, 11.

35. **Dico IV.** Circumcisionem et Remedium naturae non contulisse parvulis gratiam ex opere operato.

Nota: multi cum Scoto dissentiunt; sed id probabilius asserimus cum D. Thoma, Suarezio (1) ac Bellarmino. Rationes, quas supra (Dico I) notavimus, suadent, ut expedienti patebit. Tantum manet difficultas: si non conferebat Circumcisio parvulis gratiam ex opere operato, ergo conferebatur ex opere operantis. Tamen diximus fidem ministri non fuisse necessariam. Resp. Ex privilegio divinae misericordiae pro salute infantium, remisisse Deum parvulis originale peccatum, non quidem id praestante aut exigente causalitate Sacramenti Circumcisionis vel Legis Naturae; sed quia statuerat hanc illis misericordiam propter Christi venturi merita exhibere; quod posito signo illo sacro adventus Christi, tanquam *conditio sine qua non*, fieret remissio.

36. **Dico V.** Veteris Legis Sacramentum conferebant sanctitatem legalem, et signa erant gratiae sanctificantis per merita Christi suscipiendae.

Haec propositio est communis et certa. Sanctitas legalis est mundities ab omni impedimento excludente ab usu Sacrorum: puta esu sacrificiorum, ingressu in templum, connumerari cum populo Dei, etc.

1.^a pars patet. Ex ipsa Circumcisionis institutione (2): *circumcidelis carnem praepatii vestri, in signum foederis inter me et vos. Masculus, cuius praepatii caro circumcisa non fuerit, deleatur anima illa de populo suo, quia pactum meum irritum fecit*, (ibid). Paulus, de ista legali et carnali Circumcisionis sanctitate ait: *Quamquam ego habeam confidentiam et in carne. Si quis alius videatur confidere in carne, ego magis; circumciscus octavo die, ex genere Israel... Verum tamen omnia detrimentum feci... et arbitror ut stercora ut Christum lucrificiam, et inveniari in illo, non habens meam iustitiam, quae ex lege est, sed illam quae ex fide est Christi Jesu* (3). Et in ep. ad Rom. (c. 10), iterum distinguit, iustitiam ex lege, et iustitiam ex Christo, et docet hanc illius esse finem. Hinc Deus per Ezechielem (4) arguit, quod incircumcisi ingrederentur templum, quo, ut explicat Hieronymus, polluebatur Domus Dei. Quapropter praecipit Deus: *Omnis alienigena incircumciscus corde, incircumciscus carne, non ingrediatur Sanctuarium meum*.

37. II.^a pars, prob. 1.º Conc. Flor. in *Decreto pro Arm.* Sacramenta antiquae Legis non causabant gratiam, «sed eam solum

(1) Disp. X, Sec. II.—(2) *Gen.* XVII, 11, 14.—(3) *Phil.* III, 4, 5, 8, 9.—(4) *C. XLIV*, 6, 7, 9.

per passionem Christi dandam esse figurabant.» Cyrill. Alex. (1) ait. «In Christo per Spiritum Circumcisionem» illa priori significari. «Petra enim erat Christus, quem tamquam in figura ille quoque »calculus prænnotat. Pariter S. Hieronymus (2): Quod scribitur populus circumciscus, significat... a Domino Jesu Christo »spirituali Circumcisione credentes esse mundandos.» Isidor. (3): «Quid aliud Circumcisio significat, nisi renovatam naturam per »Baptismum, post expollationem veteris hominis?» Vide alios Patres supra, (Dico I. n. 30).

38. *Nota.* Ex dictis facile conciliabitis Patrum oppositas, ut primo aspectu videtur, sententias. Qui enim negant Circumcisionem quidquam ad remissionem peccati præstitisse, respiciunt ad ejus intrinsicam efficaciam et primarium scopum, scil. legalem seu carnalem justitiam. Alii autem, cum Augustino, asserentes deterruisse peccatum, quemadmodum Baptisma, perpendebant externam, seu concomitantem, Circumcisionis virtutem, et secundarium scopum ipsius. Quia enim tenebantur homines, ut a peccato mundarentur, fidem in Christum venturum profiteri, et pueros Deo offerre aliquo exteriori signo fidei in Christum; factum est, ut instituta Circumcisione tamquam signo populi Dei, et legalis justitiæ adhiberetur etiam congruenter et ex mera consuetudine, ut putat Lugo, vel necessario et divina præscriptione, ut putat Suarez, ad pueros Deo offerendos et fidem in Christum profitendam. Hinc licet ex sua institutione nullam vim haberet ad delenda peccata Circumcisio, tamen *de facto* in Circumcisione, sicut prius in Remedio naturæ, remittebantur.

THESIS III.

Propter meliorem ministrum non potest haberi per Sacramentum major gratia ex opere operato; bene tamen ex opere operantis.

38. *Nota.* Censet Cajetanus cum Scoto et aliis, minorem vel majorem gratiam conferri per Sacramenta ratione sanctitatis et devotionis Ministri, vel etiam propter merita parentum. Quo sensu id concedi possit Thesis ostendit; unde pars prima probatur.

1.º Justificare *ex opere operato* in eo consistit, quod ex opere ipso in se inspecto, et ad Christum spectante non vero ex suscipientis et ministrantis merito, fiat justificatio. Atqui Sacramenta causant justificationem ex opere operato, quod autem minister sit melior

(1) *De Adorat.*, in *Sp.* et *Ver.* l. 2.—(2) in *Galat.* c. III, 7.—(3) in *Gen.* c. III.

ad ejusdem pertinet meritum: ergo sine contradictione dici nequit, quod propter meliorem ministrum possit major gratia haberi.

2.º Vide supra (Th. II, n. 22.) Ambrosii et Augustini doctrinam. S. Chrysostomus (1): «Multi me absente baptizati sunt; non claudicat donum Dei... Præsente Christo sunt baptizati.» Gregor. Naz. (2) proposito exemplo, quod unum idemque signum existat, sive aureo, sive ferreo exprimitur in cera annulo. «Sic, ait, tibi quoque omnes qui baptizandi munere funguntur, idonei habeantur. Quamvis enim alius alium vitæ prohibite antecellat, eadem tamen Baptismi vis est.»

3.º Hanc doctrinam clare, ut testatur D. Thomas, significavit Paulus (3): *Namquid Paulus crucifixus est pro vobis? Aut in nomine Pauli baptizati estis? Gratias ago Deo quod neminem vestrum baptizavi...* Nempe gloriabantur Corinthii dicentes: *Ego sum Pauli, ego vero Cephae.*

39. II.^a pars, prob. Preces et merita majoris sunt efficaciae, ceteris paribus, si ex majori gratia et sanctitate procedant. Atqui minister Sacramentorum potest in ipsa administratione deprecari et mereri etiam pro suscipientibus: ergo ex opere operantis, poterit, propter meliorem ministrum etc.

Confirm. Docet D. Thomas (4), Missam sanctioris Sacerdotis esse magis fructuosam: ergo a pari. Imo explicite (5) ait: «Effectus »Sacramenti non datur melior per meliorem ministrum. Aliquid »tamen annexum impetrari potest recipiente Sacramento per devotionem ministri.»

40. Actus ministri vel suscipientis Sacramentum aliquando ad ipsum Sacramentum intrinsece pertinent: ergo si perfectiores fuerint actus, perfectius erit Sacramentum. Atqui perfectior causa et perfectiorem producit effectum: ergo propter meliorem ministrum dabitur major gratia *ex opere operato*.

Resp. Dist. 1.^a *consequens.* Perfectius erit Sacramentum materialiter: conc. In virtute causativa: nego. Et pariter distingo *min.* subsumpt. Perfectior causa materialiter: nego: formaliter, seu in virtute causativa, perfectiorem producit effectum: conc.

Cum Sacramentum signum quoddam sit causativum sanctitatis, oportet in eo distinguere formalem rationem significandi et causandi a subjecto, seu materia, in qua formalis illa ratio suscipitur.

Ad *min.* subsumptam dicendum: quod causa formaliter, seu in virtute causativa, perfectior, meliorem producit effectum; hoc autem non evenit in re de qua agitur.

(1) *Hom. de reditu suo ex Asia.*—(2) *Orat. in Sanct. Bapt.*—(3) *1 Cor.* I, 14, 14.—(4) 3, p. q. 82 a. 6.—(5) 3, p. q. 64 a. 1.

THESIS IV.

In subjectis aequaliter dispositis confert idem Sacramentum aequalem gratiam; meliorem autem in magis dispositis.

41. **Nota:** prior theses pars est theologorum communis doctrina adversus Scotum et alios. Scilicet censent isti fuisse homines praedestinos ut locum suscipere angelorum, qui e coelo deciderunt. Jam vero diversum angeli omnes gradum, ut illi putant, tum gratiae, tum gloriae, suscepturi erant si permansissent; hoc supposito, inferunt etiam electos omnes dispari gratia sanctificandos esse, et consequenter inaequales gratias eadem conferre Sacramenta, secundum diversam cujusque praedestinationem, quam ante praevisa merita factam fuisse existimant.

42. Prob. 1.º ex Trident. (1) docente, mensuram gratiae a Sp. Sancto singulis parti, «secundum propriam cujusque dispositionem:» ergo aequali dispositioni respondet aequalis gratiae partitio. Deinde ait (2): «Quantum est ex parte Dei dari gratiam per »Sacramenta omnibus et singulis:» objective, seu ex parte nostri, conferri gratiam iis qui «rite ea suscipiant, et ex opere operato.» Atqui praedestinatio, aliae rationes extrinsecae, nec spectant ad *opus operatum*, neque ad *ritam susceptionem*, seu dispositionem: ergo aequalis gratia confertur aequaliter dispositis per idem Sacramentum.

2.º S. Cyprianus (3) ait: in Baptismo «Spiritus S. non de »mensura, sed de pietate atque indulgentia paterna, aequalis omnibus praebet. Nam Deus ut personam non accipit, sic nec aetatem, cum se omnibus ad coelestis gratiae consecutionem aequalitate librata praebet patrem.» S. Chrysostomus (4) in ea Petri verba: *Eandem gratiam dedit Deus*, ait: «Videsne quomodo »non permisit illos minus habere, qui semel credidissent?»

Deinde loquens de his qui statim post Baptisma decedunt, ait: «Itaque tu, si velis, majus accepisti donum: non quod illuminatus »sis: hoc enim ipse tecum commune habet; sed quod ad praeclearum »agendum tempus acceperis.» In his clare tradit, quod nec in susceptione Sp. Sancti per Confirmationem, nec in regeneratione per Baptismum, gratiae disparitas est censenda.

43. Theses pars 2.^a probatur.

(1) Sess. V, c. 7.—(2) Sess. VII, c. 6 et 7.—(3) Epist. 59.—(4) Hom. 24. In Act. Ap. c. X.

Nota: communiorem inter DD. hanc defendimus sententiam, cum D. Thoma. Suarezio, Scoto, etc.

Prob. 1.º Ex verbis, in praecedenti Thesi, allatis Conc. Trid. gratiam conferri docet. «Secundum cujusque dispositionem.» Sed si aequalis conferretur gratia inaequaliter dispositis, non suscipere singuli secundum suam dispositionem: ergo.

2.º Operantur Sacramenta ad modum causarum naturalium necessario agentium: atqui causae ejusmodi perfectius operantur in subjecto magis disposito; ut ignis, ait Div. Thomas plus calefacit eum qui magis ei appropinquat.

3.º Gregor. Naz. (1) hortatur, ut pueri, nisi quod periculum urgeat, «Triennio expectato, aut aliquanto breviori vel longiori temporis spatio (nam tum, et mystici quiddam audire et respondere possunt, ac si minus plene et exacte intelligunt, imbuunt tamen et informantur), ita demum magno perfectionis Sacramento, et animas et corpora sanctificent... Hic qui promptior et alacrior est, idem quoque ditior evadit.» Cyrillus Hieros. (2) hortatur suscepturos Baptismum: «Munda vas tuum, ut gratiam »capiat abundantior: remissio enim peccatorum ex aequo datur omnibus; communicatio vero Spiritus S., secundum proportionem »uniuscujusque fidei, conceditur. Si parum laboraveris, parum accipies...» Ita Damascenus ait (3): «Spiritus gratiae pro fidei »et praeviae purgationis modo conceditur.» Tertullianus, (in l. de *Baptismo*) gravissimis hortatur verbis, ut Baptismum diligens praecedat praeparatio et poenitentia, ne deinde infirmi ac inconstantes inveniantur.

44. Obj. 1.º Tridentinum docet, gratiam conferre Spiritum Sanctum, *prout vult*. Ergo non respicit ad suscipientium dispositiones.

Resp. Conc. *anteq.* et nego *consequentiam*. Duo enim docet S. Synodus: primo: dare Sp. Sanctum gratiam *prout vult*; secundo: *quomodo vult*: nempe vult dare gratiam secundum cujusque dispositionem; ita voluit, ita decrevit Spiritus S. ut pro tanta dispositione, tantam conferret per Sacramenta gratiam.

Obj. 2.º Omnes electos praedestinavit Deus ad inaequalem gloriam: sed gradus gloriae respondet gradibus gratiae; ergo necessum est, ut sine meritis propriis decedentes inaequalem gratiam baptismalem suscipiant.

Resp. 1.º Nego *antecedens*, Resp. 2.º Dist. Electos adultos; permitto *majorem*: parvulos, seu ratione non utentes; nego. Deinde conc. *min.* et nego *consequentiam*.

(1) Or. 40 in S. *Bapt.* n. 25 et 28.—(2) *Catech.* 1, c. 5.—(3) *De fide*, l. 4, c. 9.

Obj. 3.º Gratia sacramentalis confertur ex opere operato, quatenus ad Christum pertinente: atqui quaecumque sit dispositio suscipientis, idem existit opus operatum respectu Christi; ergo ex maiori vel minori dispositione variari nequit effectus Sacramenti.

Resp. Dist. *min.* Idem existit in actu primo; conc. In actu secundo; nego. Eadem enim causae virtus, puta, solis, in materia aptius disposita, perfectiorem inducit actum.

Nota: licet aequaliter dispositis gratia sanctificans eadem vi Sacramenti infundatur; tamen nihil obstat, quominus gratiae actuales, quas finis cuiusque Sacramenti postulat, inaequales tradantur vel praeparantur ex merito congruo ministri vel aliorum.

THESIS V.

Gratia sanctificans, quae est Sacramentorum effectus, est eadem quoad essentiam cum gratia sanctificante communi; differunt in eo, quod prior, qua Sacramentalis, est sanativa animae; altera minime, sed per se elevativa tantum. In diversis Sacramentis pro diverso cuiusque fine, eadem gratia peculiaria exigit auxilia, suo tempore conferenda.

Nota. Antiqui aliqui theologi excogitarunt in entitate ipsa gratiae sanctificantis differentias aliquas, ut rationem reddere possent instituendorum Sacramentorum et diversitatis eorumdem. Has differentias in thesi rejicimus, utpote nulla innixas ratione, et communi doctrinae adversas.

45. I. Pars. prob. Tridentinum (1) describit gratiam et justificationem quae per Sacramentalem causalitatem confertur, et alibi docet (2), posse eam gratiam et justificationem per charitatem perfectam, absque ipso Sacramento, attingi.

Deinde, in Proemio de Sacramentis, docet eadem S. Synodus, quod per Sacramenta «omnis vera iustitia vel incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur.» Atqui non ita accideret si gratia sacramentalis essentialiter differret a communi: hoc enim posito, communis gratia non inciperet per Sacramenta, nec cresceret, nec repararetur; sicut una plantarum species non incipit, crescit vel reparatur, incipiente vel accedente alia. Denique in eadem Ses. VI, cap. 10 et can. 24, docet ac definit, justos per merita in ipsa gratia

(1) Ses. VI, c. 7, et can. 11.—(2) Ses. XIV, c. 4.

et justificatione, quam per Sacramenta acceperunt, crescere. Ergo eadem est, quoad essentiam, gratia quae intra Sacramentum, vel extra, a Deo datur.

Confirm. Cornelius et qui in ejus domo erant gentiles, conacionem faciente Petro, gratiam acceperunt Spiritus S. (1), non quidem sacramentalem, cum non fuissent baptizati. Tamen affirmavit Petrus coram concilio judaeorum, qui sacramentis fuerant sanctificati: *Qui novit corda Deus, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum Sanctum, sicut et nobis, et nihil discrevit inter nos et illos, fide purificans corda eorum* (2). Ut quid igitur discrimen fingitur essentialiter inter gratiam communem Spiritus S. et gratiam sacramentalem, testante Apostolo nullum interesse discrimen?

46. II.^a Pars prob. 1.º Trident. definit, Sacramenta esse ad salutem necessaria (3). In Proemio Sess. VII, ait: spectare doctrinam de Sacramentis ad consummationem doctrinae de *Justificatione*.

2.º Synod. Moguntina (a. 1459) ait: «Doceant Pastores nostri, septem esse Ecclesiae Sacramenta, divinitus instituta, per quae, velut apta remedia, etc.» S. Augustinus (4) autem: «Si non esset lapsus Adam... non opus esset ut corporaliter et sensibiliter operarentur dispensatores tui mystica facta et dicta scilicet Sacramenta: de his enim loquitur. Tamquam ergo medicinae instituta, medicinalem praebent gratiam.

Ambrosius quoque (5), «Unde sit Baptisma nisi de cruce Christi, de morte Christi? Ibi est omne mysterium, quia pro te passus est. In ipso redimeris, in ipso salvaris.»

3.º Tertio potest ratio tradi, quod medicinalis sit Sacramentorum virtus; nam si in sua mansisset homo integritate, in sensus dominum plenum habuisset mens gratia ornata; nunc vero eorum premitur pondere ut versus sensibilia feratur; sicut enim in statu innocentiae libere ac facillime spiritualia apprehendisset, absque sensibilibus Sacramentis; ita nunc iisdem sanari et adjuvari magnopere indigebat.

47. III. Pars. In tertia parte primum innumis eamdem in diversis Sacramentis conferri gratiam; secundo in eo positam Sacramentorum, quoad effectum, differentiam, quod gratia iis collata diversa postulet auxilia.

Quoad 1.^{am} sufficit testimonia in 1.^a parte proposita expendere ut evidens fiat, De eadem enim gratia et iustitia docet Tridenti-

(1) Act. Ap. c. X.—(2) Act. Ap. c. XV, 8, 9.—(3) Ses. VII, can. 4.—(4) *Conf.* I, 13, c. 20.—(5) *De Sacram.* I, 2, c. 2.